

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (Bold. Hermine ö. cs. k. fogsága tetemei Budára hozatnak's ott takarítottak el; budapesti napló: zálogházak, irodalmi ujdonság, játékszini krónika, 's a' t.; Liszt Ferenczünk emlékpénzzel tiszteltetik meg; Csanádmegye (hírlapi cikk-író nevének kipuhatólása a' többség által nem pártoltatik, közlegelő korlátozása, Borsodmegye fölszólítása a' papi javak világiasítása ügyében elfogadtatott; óvás a' kuruzsolás ellen Szabolcsból; erdélyi országgyűlés; Pyrker jótéte 's a' t.); Somogy megye (óvás a' bécsi új bankjegyek iránt, megyei levelezések, 's a' t.); Ausztria (a' statusvasutakat már jövő évben kezdik építeni; 's a' t.) Spanyolország (ellenzés a' papok résziről; Figuerasban zendülés ütött ki; 's a' t.) Anglia (részletek a' porosz király Londonban tartózkodásáról 's elutaztatóról; a' választóiratot módosítás nélkül fogadta el a' parlament; 's a' t.) Értéstitő. —

Magyarország és Erdély.

B é c s: Legfelsőbb rendelet következtében dicsőült Hermine főhg asszony tetemei f. hó 16kán a' cs. kir. udv. plebánia templomában közszemlére tételvé ki, a' közönség reggeli 8 órától délutáni 4ig bocsáttaték be láthatására, 5 órakor ment véghez az ünnepélyes beszentelés a' nevezett templomban, este pedig holtteste a' boldogult főhg-asszonynak egész csenddel a' főhgi család-sirboltba eltakarítás végett Budára viteték. Az udv. gyász f. hó 16tól 6 héttig tartand, első 2 hétben mély- a' többi 4ben pedig félgyszat viselend a' felséges család. A' halotti sz. miscáldozat az elhunyt főhg-asszonyért febr. 17- és 18. szokott órákban fogott tartatni a' cs. k. udv. pléb. templomban.

Hermine cs. 's kir. főhgasszony holtteteme holnap u. m. e' f. h. 20kán délutáni 4 órától kezdve egész 21ke délut. szinte 4 óraig a' k. lakvár templomban kitétetni 's megzemléléséhez mindenki bocsáttatni, a' halotti mise pedig 22kén 10 órakor ugyanott tartatni fog.

Budapesti napló. (Zálogházak). Szegény embereken sokszor megesik, hogy épen akkor nincsen pénzük, mikor kész kiadást kellene tenni. Ezen történet különösen a' városi szegényeket, kiknek mindent készpénzzel kell fizetniök, kis idő alatt igen nagy zavarba ejtheti. Munkahijány vagy dolograképtelenség, leginkább pedig betegség — mi költséget okoz, a' keresetet akadályozza — gyakran illy helyzetbe kényszeríti azokat is, kik nyilvános ápolásra épen nem szorultak. De különben is az okok és viszonyok ezerfélék. Minthogy egyrészt a' tulajdon-eladás igen drága segély már csak azért is, mivel szükségben fél árt sem szoktak adni; másrészt a' jobb jövő iránti remény ritkán hagyja el az embert 's gyakran bizonyos a' rövid idő múlva leendő pénzkapás, nagyon természetes azon kívánság: a' hiányzó pénzt előre kölcsön venni. Szegények, fájdalom! e' kívánságukat is gyéren teljesíthetik. Könyörteljes keblű emberek, kik szűkölködőknek biztosíték vagy épen kamat nélkül hiteleznek, többé nincsenek; hitelező pénztárak, kölcsönző jótékony-intézetek még ritkábbak. Tőpénzesek, kik haszonhajólag adnak pénzt, nagy összevet 's több időre hiteleznek, biztosítékot kívánnak. De a' szegény mit adjon biztosítékul? Legfőleg is néhány darab durva házi eszköz az, mit zálogba vehet; de hogy kivált becsület-szerető pénzes illyest elfogadjon, helyzete 's kedélyével ellenkezik. E' szerint a' szükség embere valóságos uzsorás kézbe jut. Jaj pedig ekkor neki! mert nemcsak nagy kamatot kénytelen fizetni, hanem különféle csalás következtében zálogát is vagy egészen vagy részben elveszti; 's így a' helyett, hogy szükségén segitene, még mélyebben süllyed nyomorba. E' körülmények megfontolása szülte azon ohajtást: vajha illy esetekben nyilvános segéd-intézetek lennének. Köz kölcsöntárak Olaszországban a' XVd. század közepe táján keletkeztek; 's legelőször is Perugiában, mi megható egyházi beszédek által fölmelegített keresztényi jótékony-ság műve volt. A' vagyonosabbak pénzt adtak össze, miből eleinte kamat nélkül hiteleztek a' szegényeknek, később azonban a' kezelési költség 's kárfödözés fejében lehető legkisebb kamatra. Ezen új intézet az olasz városokban, különösen a' minorita-rend munkássága után csakhamar elterjedt; bár, egyfelől az uzsorások miatt, kik általok károsultak, másfelől azok miatt, kik a' kamatos kölcsönt keresztényesen elleni tettnek tartották, anyai nehézséggel kellett küzdeni, hogy Leo pápa ezen kérdést az ötödik (laterani) zsinat elibe terjeszté. Még ma is számos illy intézet virágzik Olaszországban, 's ennek kisebb városaiban is van néhány, bár csekély pénzalappal. De Europa egyéb részeiben is tetszést nyert ezen gondolat. Hollandia 's Franciaországban számos köz hitelező-intézet van; a' párisi 1777en alapított illy nagyszerű intézet évenként egymillió zálogra huszmillió frankot hitelez; Németországban kevés van, Angliában pedig illy nyilvános intézet egy sincs, hanem Londonban 300 magányház létezik, mik évenként 150 milliónyi forint árut zálogosítanak, ide nem számítván a' számnélküli zsidókat, kik éltöket e' berére 's lopásra használják. Hazánkban csak két nyilvános zálogház van, a' pesti és pozsonyi. Fiumében pedig 1657ben Steinberg nevű nemes alapított illyet, melly később a' polgárok által tetemes tőkével öregbítették; magány-zálogház azonban országsszerte főleg nagyobb városokban elég számos van, mikben leginkább Jordán népe üzi az illyesekben majd ugyszólván nemzetségről nemzetségre öröklött huzavona-szabadíték. Az intézet szerkezetének vázlata, fokonzkenti kifejlődés után, röviden így áll: Kölcsönt csak zálogra adnak; e' végre a' zálogot az intézet becsüsi megbecsülik, 's ezen ár bizonyos részét — felét vagy kétharmadát, drágaságoknál többet is — kölcsönzik a' tulajdonosnak. A' minimum 's maximum, mintszinte a' kamatláb is — mi törvényszerűen a' kezelési költségek vagy károk födözése miatt nagyobb — meg van határozva. Kamatot kiváltáskor fizetnek, minek ideje bizonyos, p. o. 12 vagy 14 hónap, miknek elteltével a' zálogot, ha az ki nem váltatik, vagy az illető kamat be nem fizetetik, eladják, a' járadék feletti részt a' tulajdonos megkapja, az alatt pedig a' becsüs az intézetnek megfizeti. Zálogul minden pénzürtékü jószágot elfogadnak, mi állva nem romlik, a' zálogosító vagy kiváltó neve után lehető szemérem-sértésből nem kérdezősködnek, kivevén előre bejelentett lopás esetet, midőn a' zálogot nemcsak nem veszik el vagy ki nem cserélik, hanem a' zálogosítót vagy illetőleg kiváltót a' törvényhatóságnak nyomozás végett fel is adják. Az intézet fentartására szükséges összeg, vagy alapítvány- vagy magány 's

közkölcsönből áll; mivel pedig szemes ügyelet mellett a' magpénz soha sincs vesztélyben, ezen célra bármilyen nyilvános pénz fordítható, a' takarékpénztárt kivéve; mivel megtörténhetik, hogy mindkét intézettől egyszerre követelnek pénzt, mi által a' takaréktár zavarba jöhet. A' nyereség, szabályszerűleg szegényeknek esik. Itt méltán azon kérdés fordulhat elő: vajjon a' zálogházak valóban szegények gyámolítóji é vagy mint sokan állítják, elvétett irányuak 's ugyanazért lényegesen ártalmasok, 's ha illyenek, módosítások által hasznosakká tehetőek é? Hogy e' tekintetben tiszta eredményt fejthessünk ki, mindenek előtt azon tényt kell kiemelni, hogy a' zálogházak csupán eredeti céljuknak, mi megszorult szegények ideiglenes fölségülése, sehol sem felelnek meg; mert nagyrésztben pazarlás 's könnyelműség eszközei, minden rend- 's karbelinél. Épen úgy elzalogosítják a' csekély ruha-és ágyneműt mint a' drágaságokat, hogy a' rákapott pénzt haszontalan 's erkölcselenségekre fecséreljék el. Ámbár nagy kamatot kell fizetni 's a' zálog, ha a' visszaváltás ideje vagy illető kamatu fizetés elhanyagoltatik, könnyen elvesz is: mit gondol ezzel a' tékozló, tekintve a' hamar, könnyű 's titkos kölcsönt, a' jobb jövőt, ha ez annál alaptalanabb is? Illy módon mennyi visszaélésre szolgáltatnak alkalmat a' zálogházak, csak azon körülmény is eléggé tanúsítja, hogy például a' párisi zálogház évi kölcsönének $\frac{3}{4}$ nagy becsü és csupa fény-üzési cikkeken fekszik; igazolja továbbá azon szakadatlan nyüzsgés, melly kivált farsang elején 's alatt a' zálogházak körül szemlélhető. Semmi sem volna felületesebb, mint pontosan megmutatni hogy a' zálogházak használata gazdaság- 's erkölcsromlásnak valóságos és kiapadhatlan forrása. Mind e' mellett az is igaz, hogy ezen visszaélést megakadályoztatni lehetlen, mert sem bizonyos népszakra nem szoríthat a' zálogház kölcsönt, miután pénzzavarba mindenki jöhet 's a' tilalmat könnyen kijátszhatni; sem az egyszeri kölcsön maximumát nem kevesíthetni, mivel ekkor valódi szükség esetében segély nem lenne nyerhető. Illy körülmények közt 's ezen orvosolhatatlan bajok mellett már több hasznat okoz é a' zálogház, mint kárt? 'S vajjon a' maradék-haszon megérdemli é az intézetkörül munkát? Mind a' kettő valóban fölötté kétséges. Meggátolja ugyan ez az uzsorásokat a' szegények szipolyozásában; mert szerfölötti kamatot itt nem fizetnek 's nem csalatnak és lopatnak meg, mi nem kis becsü körülmény; de más oldalról nemcsak a' fenérintett veszélyes visszaélést kell fontolóra vennünk, hanem némely eseteket is. A' kamat, mit illy kölcsönházak vesznek, hacsak ajándék-osztogatásra nem elég gazdagon alapítottak, mégis nagy 's a' szegényeknek teher. E' mellett a' pénzkapás könnyű módja sok esetben ok: magában véve ugyan terhes de mégsem legyőzhetetlen akadály mellőzésére. Végre kétségenküli, hogy a' takarékpénztárak 's más szükségben segítő intézetek iránti részvétet nagyon csökkentik azon könnyűség, miszerint zálogházakban ugyis segélyt nyerhetni. Könnyen megfogható ezek szerint, hogy sok zálogházat a' káros intézetek közé sorozhatni, mikben csak a' szándék, de nem az eszköz is jó; mint a' lelenczházaknál is. 'S ezen nem helyesléből épen nem következik, mintha ellenszegülnék az ohajtásnak: szűkölködőkön jutányos föltételek mellett segíteni. 'S így őket uzsorások körmei közé juttatni; hanem hogy a' szegényeken célirányos módon segítsenek. Akkor jelesen, annál nagyobb szükség lesz kölcsöntárakat, jótékony-intézeteket lehető legtöbb helyen állítani 's így valóságos és gyámnélküli szegényeknek, biztosíték nélkül és kis kamatra, részleges visszafizetés fejében nyújthatni segélyt; de nem mindenkin 's nem is bármilyen okból, hanem becsületes szűkölködőn, lelkiismeretes és pontos vizsgálat után viszonylag kell segíteni. A' zálogházak megszüntetésekor hatalmas erőre fogna kapni a' takarékpénz- és magtárak eszméje is, miután ezek egészen ártatlan uton teljesíthetik azon eszközöket, mikért a' zálogházak részben pártoltatnak. Ha mégis mindezek mellett a' visszaéléstől félelem 's e' fékelyes rossz elleni irtózás sem birnak nyomossággal 's a' zálogházat inkább hasznos mint káros intézetnek tekintik, ha azon vélemény hogy nagy városokban, hol a' szükség olly gyakori, az eszközök pedig az igazság kipuhatólására és a' bajon-segítésre bizonytalanok, illyes intézetek alig nélkülözhetőek: így valóban kívánatosak a' zálogházak, de n émi módosításokkal. Első ezek közt: a' részleges fizetés elfogadása, mi az adósságtörlesztést fölötté könnyíti, olly haszon, mi mellett a' könyvviteli bajoskodás tekintetbe sem jöhet; második: a' tiszta nyereség-eltörítés és így csökkentése a' kamatlábnak, mihelyt maradvány van. A' tiszta nyereség ugyis kórházak v. szegény-intézetek javára eső, de olly gyámolítás, melly egyik szegénytől másikuak adatik, igaztalan és fonák; 3dik: a' kezelési takarékosság, hogy az itt megkimélt összeg is, mennyire eszközölhető, kamatláb-csökkentésre használjon. — A' pesti városházat jövő nyáron egy emelettel magasítandják 's a' kor- 's izléskivárat mostani kellékeihez idomítandják. Ideje is már egyszer, hogy ez köz alacsony épület, melly annyira elüt törpessége miatt egyéb testvéreitől egy fővároshoz illő alakuvá díszesíttessék. Elkészüléseig hír szerint a' városi hivatalszobák és termek a' kir. Curia régi épületében lesznek, — a' börtön pedig az újon épült Rochus-kórház egyik osztályában. — Az élte 34dik évében családja, baráti 's tisztelőji mély szomorúságára korán jobblétre szenderült Desseffy Aurel grófért mint egyik jeles tagjáért a' Pesten munkálkodó országos választmányának ünnepélyes gyászmisét tartatott Pesten a' szertiták templomában. A' nyugáldozatot, n. mélt. Lonovics József esa-

nádi püspök teljes egyházi szertartással mutatá be az országos választmány, kir. fő és váltó-törvényszékek mint szinte a megyei 's egyéb hatóságok és mindkét nemű főbb származatauk jelenlétében február 17-dikén

— Néhány nap óta a szerfölött kemény hideg kissé engedni kezd, a Duna jegén azonban még semmi jelét nem érezhetni ez enyhülésnek 's a közlekedés igen élénk a két város között. — Megjelent 's kétezüst huszason minden könyvárosnál kapható a Szinműtár 29dik füzeté „Darlington Richard” dráma 5 felv.; Dumas után francziából fordítá Fekete Soma. — Játékszini krónika: feb. 11én először „Tudtán kívül kém” vigj. 2 felv.; Mellesville és Duvergier után ford. Csepreghi a magy. tud. társ. költségén, és „Vigjáték” vigj. 1 felv. Kisfaludy Károlytól; dicséretökre válik színészeinknek, hogy korán elhunyt 's még mindeddig ki nem pótoltatott költőnk szinműveit darab idő óta gyakrabban hozzák szinpadra; 12én „Gemma di Vergy” dalj. 2 felv.; 13án „Ludas Matyi” bohózat 3 felv.; 14én Lendvayné jutalmára bérszünettel először „Még van idő” vigj. 3 felv. németből ford. Fánegy Lajos a m. tud. társ. költségén; 15én „Tündérlak” dalj. 3 felv.; 16án másodsor „Két László” történeti dráma 5 felv. Tóth Lőrincztől; 17én „Szegény költő” szinj. 1 felv., és „Örökké” vigj. 2 felv. F. hó végén vagy jövőnek elején Megyery Károly jutalmjátékaul fog adadni: A' fehérek (les enfants blanches), irták Malefille és Artigues, francz. ford. Egressy Benj. Iször adatott Parisban az Odéon színházban 1841: nov. 28án, rendkívüli hatással.

Makó január 14dikén: Csanád megye mult decembri közgyűlésének érdekesb eredményei ezek: 1) A' Világ mult évi 82 és 83dik számaiba iktatott czikk iránt indítványoztatott, hogy annak írója kipuhaltatván, alkalom nyujtatnék az ellenkezőnek bebizonyítására, nem lehetvén mindaddig az írottakat másnak, mint gúnyiratnak tartani, mi által ugyan szorosán véve az érdem nem csonkul, még is mivel ártatlant érdekel, azon nemcsak méltatlanságot követ el, hanem sérelmet 's fájdalmat is okozhat. Ezen indítvány leginkább azok által pártolatott, kik a névtelen író által úgy nevezett liberalis párthoz nem tartoznak, és pedig olly hozzáadással, hogy a' teendő lépések megyeileg történjenek, 's nemcsak a' közlö, hanem ennek ki nem tudása esetében a' szerkesztő is kérdőre vonassék. Ezen vitatkozások közben a' névtelen író vélt pártberei, vagy véleményorsosai részéről nevének ki nem írása miatt azon megvetetést is aratta, hogy mint gyanúsítgatásra alkalmat nyujtó egy párthoz sem tartozván, minden jellem nélküli legyen. A' szabadelmű nagyobb rész nemcsak nem öröm nélkül tapasztalván a' sajtószabadságnak fejlődését, sőt annak még inkább tágasb tért és törvény által is biztosított létét kívánva — minden annak korlátozására czélozható vagy okot szolgáltatható intézkedésnek, annál fogva jelen esetben is semmi megyeileg eszközözendő puhatolásnak vagy szerzendő elégtételnek szükségét 's helyét annyival is inkább nem látta, miután tisztelt elnöklő alispánjoktól azt értették, hogy az idézett cikkelynek tudomására jötte után, mindjárt czáfólo nyilatkozatát az illető (t. i. Világ) szerkesztőségének megküldötte; — melly után a' KK. és RR. előterjesztő alispánjokat arra bizták meg, hogy ha tett felszólítása után sem állna elő nevével a' tudósító, akkor őt a' közönség előtt kaján ragalmazónak nyilvánítsa. 2) Mult közgyűlésen a' földesuraknak közlegeltetésből kirekesztetésök iránt tett indítványát az indítványozó írásból akarván felolvasni, ezen kívánatának, mint parlamentararis rendszerünkkel össze nem férőnek hely nem adatott; egyébiránt az indítvány érdemlegi tanácskozásba vétel után közegyezéssel el nem fogadtatott. 3) Borsod felszólítása a' papi jószágok iránt elfogadtatott. 4) Beregnak a' hónapok magyar nevezése iránti indítványa tudomásul vétetett. 5) Veszprémnek mézszárszéki jog iránti felszólításunkra adott válasza, melly szerint az adózók sorsát olly siralmasnak nem találja, hála isten! felkiáltással tudomásul vétetett. 6) A' népnevelésre ügyelő küldöttség jelentéséből örömmel értették a' Rdek a' makói hely. továbbá kevermési, kisiratosi, és apáczai r. kath. iskolákban a' növendékek által tett előmenetelt, mit leginkább az illető lelki pásztorok és tanítók buzgó igyekezetük által tapasztalván eszközölni, ezen érdemök megismertetvén, méltánylás jeleül jegyzőkönyvbe iktattatott. 7) A' gyűlésen fölveendő tárgyak jegyzéke nemcsak a' tanácskozó-terem asztalára, mint már eddig is szokásban volt, hanem az íróházban is a' gyűlés előtt harmad nappal kitétetni rendeltetett, hogy mindenki a' felveendő tárgyakat előre tudhassa.

(*Óvas a' kuruzsolás ellen.*) Ámbár idő után van, úgy hiszem, nem lesz fölösleg a' közönség előtt nyilvánítani, miképen Szabolcs megyében jelesen Gelsen egy gubás uracska mi nevezetes gyógyszer használt egy 17 éves fia, 's egy 13 éves lányá ruhás gyermekeinek gyógyítására, 's melly sikere lett orvoslatának. Még 1839ben a' nélkül, hogy annak bizonyos eredetire mehethék, honnan származhatott, mint másutt úgy helységünkben is igen sokan bőnyavalyában (rühben) szenvedtek. Kiket csak itt helységünkben rendes orvosi szert mellözve, kenteftéléssel, 's neveléses, fűtött kemenczébe bujtatásokkal, hol rövidebb, hol huzamosabb idő alatt szoktak kuruzsolani. Ezen orvoslásmódot végrehajtandó ugyan csak helységünkben egy szegény elméncz nemes ember önként ajánkozott, 's valaki csak vele szegődék, általában mindenkinél sikerült gyógymódja; mit ő természetü hajtómánál fogva helységünk közönsége előtt neveltető tréfával szokott előadni. De az említett uracska, mint mindenben mások felett tulságos, úgy két gyermeke megörvoslását is a' tréfás, különben neveltető móddal véghez vitt szerencsés orvoshoz adni nem akarta, hanem maga, mult nyárutó végheiben, minden eselődjét a' háztul elutasítva elővette tudományát 's két gyermeket meztelenre vertköztetve erősen bekenteftélvén a' kellenél melegebb kemenczébe bujtatá 's az előtűt a' kemencze szájára tétetvén, egy nagy legény fiút órállásra parancsolta. A' két szerencsétlen a' meleg kemenczében (hova lég is kevés férhete) csak hamar szabadulásért könyörge: de az őrtállott testvér csak messziről sem gyanítván a' veszélyt, annál kevésbbé a' halált, békestűrésre intette, 's miután erősebb egyszersmind szívrehatóbb lett a' kérés, az őrtálló testvér apját szólította fel, ki azonnal kiment ugyan; de a' könyörület legkisebb szikráját száműzve, mind a' mellett, hogy már a' flu keserves sírás közt rimánykodott, „bocsáson ki édes apám, mingyárt meghalok, már Háni (úgy hitták a' lányt) nem is szól” nemcsak nem eselekedte, hanem legkeményebb feddő szavakkal hallgatásra, még pedig örökös hallgatásra intette, ezután később házba menetelők alkalmával utóijára hallották a' haldokló fiútól: no meghalok a' lelkökre; 's kevés

idő mulva esendességg levén, kiküld a' magának hős orvosotteleve eleve tulajdonító apa, fájdalom! már a' lányt lélek nélkül, a' fiút pedig — végsőlehellet jelét még mutatva huzták ki a' kemenczéből! Ez lett a' kuruzsoló merény jutalma. Öntöztek rájuk a' vizet mérték nélkül: de lelket semmi módon sem lehelhetett a' botor apa két szerencsétlen gyermekébe. — Másnap reggel sebesen szárnyalván el ezen hír, mindenkiben annyival is inkább nagy esudálkozást gerjeszté, 's hogy tegnap, vagy is melly napon estve későn történt a' szerencsétlenség, mind két gyermek szokott munkáját egészséggel végezte: de különösen én első pillanatra, mielőtt hallottam a' halál okát, erőszakos halálnak hittem. De a' szerencsétlen esetet voltaképen megtudván haladék nélkül figyelmeztetem először is a' bírót, hogy illető helyen jelentsék, azután a' helybeli tiszteletes uratis a' végett szinte megkerestem, 's egyszersmind kértem, hogy a' mennyiben ez erőszakos halál, a' felsőbb parancsolatok következtében mindaddig, míg rendes orvos megvizsgálja, el ne temesse: de valamint a' bírák jelentésökkel elmaradtak, tiszteletes ur pedig azt felelte, hogy neki nincs ebben más kötelessége, mint a' megholtakat eltemetni. Nem kevés figyelmet érdemel még az is, hogy az említett tiszteletes, mind a' mellett hogy a' nyiradonyi r. kath. lelkesz urtól az iránt már megintetett, helységünkben lakó helyévvallású szegény us Váczy István, r. kath. atyától született, 's abban is neveltetett nejt, Shesták Erzsébetet (kit már több ízben a' helyévvallás szerint urvaesorával ellátott) a' nélkül, hogy a' törvényszabta utat követve vallási oktatást tartott volna, többé az urvaesoráját ne adja fel, azért azt figyelembe sem véve most karácsonkor is feladta neki. Azonban nemcsak nálunk Szabolcsban, hanem szomszéd Szatmármegyében, névszerint Császári helységben is szerfölött elhatalmazva divatoz a' kuruzsolás. (Mirül a' jövő számunkban.)

Somogy febr. 10kén. F. hó 1jén tartott nagygyűlésünk alkalmával mindennek előtt a' nm. h. tanácsnak ő Felsege parancsából intézett egy körlevele vétetett tanácskozás alá, mellyből valamint örömmel értették a' megyei RR. hogy ő felsege hazánkban javítások eszközölését, az 1836ki — és 1840ki országgyűléseken adott atyai kegyelmének jelei szerint, továbbra is igérni méltóztatik 's hogy a' törvények szentül leendő megtartása felett öröködi; úgy más részről aggodalom szállta meg a' RRT., minthogy megyénk az 1791ki 12dik tezik körébe nem avatkozván, alkalmat ezen intézvény kibocsátására nem is szolgáltatott, de arról sem értesítettünk, hogy melly megyék 's mi által idézték elő ezen intézvény kibocsátását, melly azon kitételeiben, hol a' megyék hatósága „engedett” nek állittatik, sérelmes is, mert megyei intézvényünk nem írott, hanem a' nemzet életéből eredett malaszt, történetileg vele egy, alkotmányos létünknek tüzpontja, 's fő biztositéka levén, engedelmeztnek nem állittathatik, ezek tehát, valamint az is, hogy megyénk gyűlései tartásában az 1723: 58. tezikket tartván mindenkor szem előtt, a' sokaságnak végzései alkotásában különös erőt soha nem tulajdonított, egy alázatos fölírásban fölterjesztetni rendeltettek. Figyelmet gerjesztett a' bécsi bank jegyeinek ujakkal leendő kicseréltetését hirdető körlevél is: erre ovásképen föliratott, hogy ezen bankjegyek elfogadására senkit kényszeríteni nem lehet, 's hogy a' bécsi bank munkálkodása, hazánkban szükségessé vált nemzeti banknak létre hozzásában gát ne legyen. — Közhír szerint Bécsből Triest felé építendő vasutnak hazánk mellőztével Stájerországon keresztül leendő vezetése esvén a' RR. tudtára, alázatos fölírásban ő felsege megkérteni rendeltetett, hogy azon vonal, melly az 1840ki 40dik törvényczikkben pártolás alá vétetett, hazánkban vezetessék keresztül, hogy így a' tengerparti közlekedés részünkre is könnyítessek. — Pest vgyének a' reform. főiskola fölsegítése érdemében érkezett megkeresésére, e' megye RR. úgy nyilatkoztak, hogy valamint a' nevelés tárgyában végzésükkel kimondották, miként a' felekezettességet ez érdemben sem pártolják, hanem a' nevelést a' status közérdekében az 1723: 70dik törvényczikk értelmében, — a' vallást közvetlenül illetőkre kellő figyelem mellett — általános elvek szerint országgyűlésileg úgy kívánják elhatároztatni, hogy az iskolák valláskülönbség nélkül mindenkinek köz hasznára legyenek, úgy ezennel is elvűkhöz hívek maradni kívánnak; mindazáltal a' kérdésbeni nevelési czélt annyiban, hogy a' megyebeliek a' ségedelmezésre körlebelek által fölszólittatván, a' bejövendő mennyiséget szolgabírák által beszédetni 's rendeltetési helyére eljuttatni fogják, elősegíteni készek. — Figyelmet érdemel még egy főbb tekintetű táblabiránktól eredett azon indítvány, hogy midőn az országgyűlési utasítások javaslatával foglalkozó választmány jelentése a' megye gyűlésen tanácskozásba vétetik, akkor a' megyebeli nemesség különösen hívassék meg, mi a' nyilvánosság tekintetéből el is lön fogadva. Van jogunk hinni, hogy a' tisztelt indítványzó 's vele rokon értelműek, a' sokaságot — melly a' fenirt htsági intézvényben is méltán megrovatott — véleményeik gyámolítására, vagy az ellenértelműek elijesztésére, használni nem fogják, előttünk a' szathmári szomorú események, elegendők arra, hogy minden honfit, kinek a' haza 's kir. szék java, polgártársainak békes maradása 's véleményi szahadsága — mellyektől az övé is föltételeztetik — szent, hasonlóktul visszaborzadjon. —

Fiume. M. e. dec. 30kán tartatott kapitányi tanács ülésében egyhangulag elfogadtatott azon terv, miszerint Mollo della Pescheria kikötő még 36 öllel hosszabbittassék meg, egyszersmind szerződés köttetvén, hogy az egész a' városi pénztárból fizetendő 20 ezer flért 2 év alatt hozassék létre. A' fiumei már most is egyike a' legszebb európai kikötőknek 's ezen új nagyítás következtében, mi által a' kikötendő hajóknak teljes biztosságot nyujtand, egy rég sulyosan érzett hiány fog megszüntetni. Igaz ugyan, hogy még más célszerű építések is szükségesek 's hogy jövődében a' kikötőt még mindig nagyobbíthatni; de a' városi pénztár illy terhek viselését most egyszerre nem bírja, ha csak a' szomszéd tartományok nem járnlандnak tetemes áldozatokkal e' célra.

Liszt zongorahősünk diadalmit Berlinben febr. 1jén a' tanulók azzal korszorították, hogy őt a' szegények fölsegéllésére, olcsóbb belépti ár mellett, adott zeneversenyből tetteleg hazavitték. Itt szállása ablakáról köszönő 's buzditó beszédet tartott az ifjusághoz. Mondják: az ottani philosophiai osztály

zenészet tanárává szándékozik Lisztet kinevezni. — Liszt Ferenc nagyra tisztelt művésznök emlékezetére jelenleg nagy (3 1/2" átmérőjű) emlékpénzt vernek, bronce, ezüst és aranyból. Ez emlékpénz homlokrészen a művész jól eltalált mellképe 's neve, hátrészén pedig ezen szavak olvashatók: Né a Reiding, Comitatus d' Oedenburg, le XXII. Octobre MDCCCXI. Études, Annales de pélerinage, Fantaisies de Robert et des Huguenots.

Pyrker László egri patriarka-érsek, Bécsben 153 sz. a. álló házat a felnőtt vakok ottani intézetének ajándékozta, mely kívánatára, boldogult Iső Ferenc fejedelemnek nevét viselendi. —

(Erdélyi országgyűlés.) A febr. 8-ki orsz. ülésben kormányzói titkokok Kabós Dániel és Brenner Sámuel, mint a kir. főkörmány küldöttei, a KK és RR közt megjelenvén, felolvasták a mult üléstől átküldött hódolati törvényezikket — 's azt kísérő felíratra tett észrevételeit a kir. főkörmánynak, miszerint úgy látja, hogy a KK és RR úgy tekinték a leküldött törvényezikket, mintha ez a KK és RRhez lenne küldve 's további tárgyalás alá vehetnék; figyelmezteti azonban, hogy az már a RR fölterjesztése szerint meg levén ő felsége által erősítve, csupán kinyomatása, aláírása 's törvénykönyvbe iratása van hátra; továbbá, hogy azon törvényezikket nem a KK és RRhez, hanem a kir. főkörmányhoz küldetett le 's oda is nem mint záradék, hanem olly végett, hogy közigazgatási teendőinél fogva elegendő példányban kinyomatván, azt aláírás végett küldje fel, miután kihirdetessék 's törvénykönyvbe irassék. Kötelességének tartja azért a kinyomatott példányokat maga küldeni fel ő felsége kir. aláírása alá. A felíratban ezen szó helyett „acceptavimus“ „in legum tabulas retulimus“ kitételt javasol használni, mivel a törvényezikket elfogadása már a mult országgyűlésen megtörtént. Továbbá mivel ő fels. az azon gyűléstől 1838-ki mart. 19-ől tett felíratban foglalt fölterjesztéseket elenyészette kiadott válasza által, nem véli szükségesnek azokat a jelen felíratba újra befoglalni. Végre a leopoldi hitlevél sérelmeit, mellyek még nevezetes közjogi kérdések alá jöhetnek, nem véli helyesnek épen ez alkalommal, midőn a legbensőbb háláérzettel letett hűségi hitököről készült törvényezikket küldik fel aláírás végett, a felíratban elősorozni. A KK és RR a kir. főkörmány észrevételeit két szempontból tekintik: alakjára nézve és törvényes szempontból. Alakjára nézve kedvetlenül tapasztalták, hogy a kir. főkörmány 1791. 11. tcz. és a KK és RRnek már többször összehangzó értelemben kifejezett határozatai ellen a már egyszer országosan elhatározottakat észrevételei által újból feleleveníteni kísérli 's a helyett, hogy az idézett törvényezikket 3ik pontja szerint a KK és RR közt megjelenvén, a különböző véleményeket egyeztetni ügykeznek, külön tanácskozásokat tartva, a RR határozatai megváltoztatására célzó észrevételeket teszen 's ez által a dolgok folyamát a drága idővesztéssel akadályozza. Törvényes szempontból tekintve az észrevételeket, még sokkal kedvetlenebbül érzik, hogy a kir. főkörmány a KK és RR azon igen nevezetes alkotmányi jogát, miszerint az ő fels. által megerősítve leküldött törv. czikket, mielőtt kihirdetnék 's törv. könyvbe iratnék, kétség alá kívánja hozni, két igen kis okból, mintha t. i. 1. a felterjesztett törvényezikket változtatás nélkül lenne megerősítve 's így a RRnek el kellene azt fogadni, és 2. or. mivel a megerősített t. cz. nem a KK és RRhez, hanem a kir. főkörmányhoz küldetett le. Mellyek közül az első ok a valósággal ellenkezik, mivel a KK és RR nem minden fentartás nélkül terjesztették fel azon törvényezikket 1838-ban, abban ezen szót „sponte“ két helyre kívánván betéetni, mi egyik helyre valósággal be is tetették 's így nem is változtatás nélkül erősítették meg. Mi a második okot illeti: a RR azt, hogy a törvényezikket nem a RRhez, hanem a kir. főkörmányhoz szóló leírat mellé záratott, csupa kezelési hibából történtnek tekintik. Csudálkoznak, mikép vehetett a kir. főkörmány, mellyet díszes polczára közbizodalom emelt, illy kis okokból alkotmányi jogaik egyik legnevezetesibekének eltulajdonítására alkalmat, egy törvényezikket hozatalának ugyan is az 1744-ki 9. tcz. szerint négy stadiumon kell keresztül menni: 1. a kir. főkörmány a KK és RR törvényjavaslatot készítnek, 2. szor ő felsége megerősíti, 3. or. a KK és RR a megerősítve leküldött törvényjavaslatot újból vizsgál alá veszik, és ha a törvényhozó test két része némelylekben meg nem egyeznek, viszont tanácskozás alá vevén, újból felterjesztést tesznek, 's ez így foly mindaddig, míg a felterjesztett tezik szórul szóra megerősítetvén, a törvényhozó test mind két fele közmegegyezéssel megállapodik benne. Végre 4. or. aláírás végett felküldetik, 's ez megtörténvén, kihirdetetik és törvénykönyvbe iratik, 's így nem lehet mély fájdalommal nem érzeniök, hogy a kir. főkörmány a harmadik 's legnevezetes stadiumra nézve kívánta a KK és RRket alkotmányi jogok gyakorlásától elrekeszteni, mit törvényellenesnek nyilatkoztatnak. Kijelentik azért, hogy ezen jogukhoz szilárdul ragaszkodnak, 's ha a kir. főkörmány küldené fel a kinyomatott törvényezikket aláírás végett, azt a KK és RR el nem fogadják, kebelökben ki nem hirdetik 's kötelező erejének ellene mondanak. A felíratra tett észrevételeikre vonatkozólag a KK és RR ragaszkodnak határozatukhoz. — Arra nézve, hogy e határozat miként adassék tudtára a kir. főkörmánynak, három vélemény volt: t. i. az elnök, küldöttség, vagy jegyzőkönyv útján. Határozattá vált az észrevételeket csupán jegyzőkönyvbe írni, hol a kir. főkörmány meglátandja, annyival inkább, mert határozataik nyomán jegyzőkönyvük különben is közzétetni fog a kir. főkörmánynál; megkérte azonban elnök ő nmlga is felszólítani a kir. főkörmányt, hogy a kinyomatott törvényezikket küldje át a RRnek ő felsége aláírása alá terjesztés végett. A febr. 9-eki országos ülésben jegyzőkönyv-hitelesítés után a kir. főkörmány megjelenvén, felolvastatták ő felségének 1) az adó, 2) a szabad sóárulás és 3) a határszéli katonaság tárgyában érkezett kir. leiratai, mellyek közíratra adatván, a kir. főkörm. az ülésből eltávozott. Ülés végén említésbe hozták hogy a ns szász nemzet 20 követe bejelentett ellenvéleményét még nem adta; minek beadását azon körülmény is sürgetőbbé teszi, hogy Szászvárosszék követeit nem ugyan hivatalos, de köz tudat szerint visszahitta 's így megeshetik, hogy az új követek pótlékutasítványok nyomán a 20 szász

követhez csatlakozva, a nemzet nevében tennék ellenvéleményüket. De a RR abban aggodalmat nem láttak, mert miután a curiatum votum eltöröltetett, akkor nem a szász nemzet, hanem csak 22 követ lenne az ellenvéleményező. Egyébiránt hatalmokban áll az ellenvéleményeknek ovásukat beadni vagy nem adni, míg a tárgy szönyegen van; ezután pedig a RR munkálatjokban nem hátrálthatják. — Jövő ülésre a megállított törvényezikkek és felíratok hitelesítése, a magyar nyelv tárgyabani felírat és törvényezikket megállapítása 's a 3dik kir. előadás folytatában tárgalandók feletti sorozat tüzetett. E. H.

Ausztria.

Bécs. Bizonyosnak látszik, hogy a kormány már jövő tavaszra a status vasutak építtetését megkezdetni 's e munkára előleg 25 ezer katonát használni szándékozik, kiknek zsoldját naponként 6 p. krral toldandja meg, 's nekik ott, hol a helységek távolsága miatt a szállásolás lehetetlen, tábori sátorok alatt leend menedék-tanyájok. A legfőbb vasutigazgatóság középponti hivatala számára a Miksa főhgtól megvett palota 22 tágas hivatalszobát nyújt a különféle osztályoknak; ezenkívül ez épület első 's nagyszerű részét valamely herczeg számára rendezik el, hihetőleg János főhg számára, ki feje a mérnöki testületnek. E palota (mellyet a status 560 ezer p. frtért vett meg) nagyobbítása 's elrendezése előbbi birtokosának Beatrix főhg-asszonynak ez előtt 40 évvel 640 ezer p. fr. került. —

Ferdinand Szász-Coburg hgnek legkisebb fia Leopold hg, ki most atyjával Londonban volt a walesi hg keresztségén, fél év óta legnagyobb szorgalommal a spanyol nyelvet magáévá tenni ügyekszik, így hihetőleg Francisco de Paula infans fiának legnagyobb vetélytársává leend Izabellára nézve. Megtörténhetik, hogy Spanyolországban is, mint már Anglia, Belgium, 's Portugáliában történt, Coburg hg uralkodandik.

Spanyolország.

Madrid. Az igazgatásügyi minister egy az egyházi viszonyokat tárgyaló törvényjavaslatot terjesztett congressus elibe, mellynek tartalma imez: „A spanyol nép nem ismeri el többé 's ennél fogva visszautasítja mind azon joggyakorlást, miket magának a romai szék püspökeire ekkorig fentartott. Minden, bárminő kegyjelentések, bucsúk, v. feloldoztatások vagy egyházi hivatalok elnyerésére célzó levelezés a romai udvarral szigorú büntetés terhe alatt tilmas. Az ország lakosait illető sz. széki brevék, leiratok 's bullák végrehajtása szinte tilos, 's illy leirat vagy bulla birtokosa is, ha azt 24 óránál tovább magánál tartani merészlené, fenyíték alá veti magát. Addig, míg a polgári törvénykönyv a házasságkötés 's házassági szentség közti különböztetést megállapítandja, feloldoztatási esetekben az érsekek 's püspökök hozandnak határozást. Semmi szín alatt, közvetve vagy közvetlenül, nem szabad Romába az ország rovására pénzt küldeni; büntetésül határozatván a pénz elvesztése, vagy az egész öszveg kétszeres lefizetése. Soha és semmi időben 's még ingyen sem fog az ország a pápától dispensatiók adására felhatalmazott követet elfogadni. Az e célra kapott felhatalmaztatásaik illy követeknek, mi helyt a pápa levelét előmutatandják, azonnal érvénytelenekké válnak. A nemzet sem Róma megerősítési jogfentartását püspökválasztásokban, sem annak bullák kiadathatási jogát a spanyol egyházra kijelölt főpapokhoz el nem ismeri. Ezen pont a toledo 12dik zsinat 6dik canonja értelmében intéztessék el. Ha a spanyol egyházra kijelölt valamely pap egyházi hivatalában megerősítettését, vagy bullák kiadását, vagy ha főpap, palliumát Romában keresi 's azt titkon megis szerezné, az száműzetik az országból, világi birtoka pedig zár alá vétetik. Ugyan e büntetésnek veti magát alá azon főpap is, ki a jelen törvényt megtartani vonakodnék. A pápa azon közlései, mellyek őt, mint az egyházi egység középpontját, illetik, elfogadhatnak; de a kormány kezein keresztül kell menniök, ki majd megítélendi: vajjon ezen osztályba tartoznak é azok? ha nem; visszatartóztatandja. Az agencias de preces Romában 's Madridban végkép elnyomatvák. 'sat.

(Ellenzés a papság részéről. Figuerasban zendülés) A kormánynak Romával kezdett alkudozásai, a papi jószágok ügyében egészen meghiusultak, mivel a szentszék hajszálynit sem akar engedni. Ennek következtében 3 érsek 's 4 püspök hivataláról azonnal lemondott, mi nyilvánosan tanúsítja, milly ingogat lábón áll a kormány a papi párt ellenében, melly még most is olly hatalmas, hogy könnyen megrendítheti Spanyolország alkotmányát. — Figuerasban, Catalonia-ban, Abdon Ferrada s első alcaldeva választatván, a királyné 's kormány iránti hűségi esküt nem akará letenni, mi miatt eskütszék elé állíták, melly azonban minden vád alól fölmentette őt. Ennek hírére a kormány a figuerasi hatóságot azonnal fölmentette; ez mindazáltal, mivel mostani tagjai többnyire a republicai pártba tartoznak, nem akart engedni, 's azért a föllegvárba csukatott. A lakosság e tény után fölzendült, a katonaságot a föllegvárba szoritotta és nyiltan dacolta a kormány parancsival. A várparancsnok az álgukat tüstint a város felé irányoztatá, és katonai segélyért küldé. — Madridban is kicsapongásoktól tart a kormány, mert a republicai párt képviselői olly hangon nyilatkoznak a cortesben, minőre alig mutathatnak példát Spanyolország évkönyvei; így például a választóírat vitatásakor Mata, barcelonai követ, az ostromállapotba helyeztetés ellen kelvén ki, neveltségnek mondá a választmány azon kifejezését, miszerint az egész nemzet megsíratla volna a királynét, ha az utóbbi merény által életét veszíti vala. Mata gúnyosan tevő hozzá, hogy király sirján csak örömkönyüket hullathat a nemzet. E vad kifakadást az egész cortes egyhangulag roszalá, 's a belminister helyesen vedjé meg, hogy illy kifakadások mulhatlanul szükségessé tegyék a kormány keményebb rendszabályit. —

Anglia.

(A porosz király látogatása a javító börtönben, Tunnelben 's elutazása Londonbul. A választóírat módosítás nélkül fogadtatott el. Elegy.) London, febr. 5kén: „A porosz király London egyéb nevezetességei közt a javító példánybörtönt is kitünő figyelemre méltatásakor e szókra fakadt: „Milly

